National Library of Israel

Doar Hayom - דאר היום, 18.02.1923, page 2

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

נפגשתי בשבוע זה ברחוב יפו במורה אחד בשחוא לבוש בגד - חדש ו נ א ה שיצא „מתחת המחט" ממש, כפתור ופרה, ומכיון שידעתי כי לא קבל את משכורתו זה חמשה חדשים נראה לי הדבר תמוה קצת. מה עשיתי ? — ראשית כל אמרתי לו : „תתחדש !" ואחרי שמששתי בשרווּלו כדי לעמד על טיב הארג, כנהוג, שאלתי ממנו : ולמדני רבי ! מהיכן בא פתאום ליהודי שכמותך בגד ח ד ש ?

— „יש ב"ה. קמה ב„משביר", ענה לי בקצרה. וכשראה שתי עיני לטושות עליו בתמיה גדולה, הוסיף ואמר : מה אינך מבין כאן ? הולכים אל ה„משביר", חוטפים שק קמה „על־החשבון" ומשיגים בעדו ב ג ד. הרא הוא דכתיב: אם אין קמה אין מכנסים...

ואגב ספר לי אותו המורה כי מיום שנפתח ה„משביר" בעירנו, העתיקה זוגתו את דירתה לשם וקנתה שביתה בחנות — בבקר היא באה ובערב היא שבה לביתה ..

— „אינני יודעת, היא טועה! אליו, מפני מה מתאוננים כל־כך על המשבר בכל מקום ? הלואי, רבש"ע, — היא אומרת — שיוזיה משבר תמיד אצלנו ואצל כל היהודים ולא יהיה לנו כלל מה לדאג !"

— „לא משבר, אמרתי לך מאה פעמים ראחת (כך הוא טוען עמה) אלא מ ש ב י ר!"

— „לדידי יהא משביר או משבר, היא אומרת, ובלבד שיהיה לארך ימים"...

ולא רק „משביר" אחד בלבד, הוא מוסיף ואומר, יש בעירנו, כי אם כמה וכמה „משבירים" קטנים בבתי המורים שלנו. אין לך בית שאין שם „חנות" שלמה של פרודוקטים מתעשית ה א ר ץ, דהיינו : קופסאות סרדינים מפל המינים, בשר וחלב משומרים ומלכדות לעכברים ; „סרווים" שלם של כלי חרסה מוינה ובשביל הבתולה —„פלרינה"... שוקולודה הוקא של „רענן" וכרובית של הלוצים מן הגן ; שמן קיק, ביסקויט, וסיר. בקצור רק מה שיש ב„משביר"... כי ב"ה הפנקס פתוח והחשבון נפוח... אך ועד־החנוך רי „בטוח" — לא יקחנו חלילה ה„רוח"...

בזמן האחרון, הוא אומר, הוזמנו גם פסנתרים ל„משביר" בשביל „בוני בית"..

— וכי רק פסנתרים חסרים לכם ? נתעורר ורתי עליו בשאלה.

— כן, כן; רק פסנתר ודוקא בחמשים פונט מחמין המובחר חסר לי עכשיו. ובעצם הענין הוא כך : אנכי בניתי לי, בעצם, בית ב„בוני־בית" ב800 פונט. על זה השגתי בעצם הלואה מהאמריקנים (אלה הברנדייסים ימ"ש !) רק 500 פונט ומחקרן של פוליאקוב עוד 90 פונט, הרי יש לך בעצם כך של 590 פונט. נצרף לזה בעצם את הבאה פונט של הסתדרות הבנאים עצמה וביחיד הסך ששים פונט ששלמתי במיטב בספי למפרעי, וחסר לי בעצם רק הפסנתר בחמשים פונט מה„משביר" כדי לשלם בו בעצם את דמי־חמפתח בכדי להכנס לביתי ...

עודנו עומדים ומדברים והנה נגשה פתאום אלינו אשה בבהלה וצעקה :

— „יצח—א—א—ק ! יש פח נפט !"

מיד עזב אותי ורצו שניהם לדי נשמה, שתי רגלים ארוכות מפנים ושתי רגלים קצרות מאחור עד שהגיעו אל ה„משביר"...

ועדיין יש אפיקורסים ששואלים ב„על־המשכר" : ה„משביר" — על שום מה ?"...

* * *

ומדי דברי ב„משביר" נזכרתי גם ב—מ ש ב ר ...

הוא אשר אמרתי : ניטלה נבואה מנביאים ונתנה ל... „עזמות".

כמו נבואה נזרקה מפי בשעורי הקודם

ואמרתי לכם בפרוש כי אסור לדבר על המשבר משום „אל תפתח פה לשטן", עד שבא אחד מבני־אפריקי אשר בעירנו ועשה נוטריקון על המשבר לאמר : מ"וציא ש"טויה לי ל"אמאל (רכוש) ובזכות זה נתעלם מן העין כאליהו הנביא בשעתו...

ובדיני „שמיטה" מצינו מאמר ירושלמי: תנו וכנו, חייב אדם להשלים שמיטותיו עם הנמור, ומיקרי ירושלם שבין אחינו הגור־ז'ים לא היו משמטין אלא א"כ יודעין מי משמט עמהם...

אינני יודע, אם שמתם לבכם תלמידי ההביבים, כראוי, אל הדו"ח הגדול של ועידת־החקירה בדבר הקרקעות שניתנו בחכירה להברת היק"א בעתלית ובקסריה. ואולם כשקראתי את כל המגלה מא' עד ת', כדרכי, זכרתי את המדרש הנפלא המובא ב„סנהדרין:

„ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. אמרו לו : ארץ כנען שלנו ושלכם, דכתיב : „ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם" ואידך כתיב : „ואלה תולדות י צ ח ק בן אברהם". אמר גביהה בן פסיסא לחכמים : תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס. אם אנצח אותם מוטב, ואם ינצחוני — תאמרו להם : הדיוט שבנו נצחתם !" נתנו לו החכמים רשות והלך ודן עמהם. אמר להם : „ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן מתנות (פירש רש"י : באקשיש בלע"ז)...

ואתם הלא זוכרים הנכם עדיין גירסא דינקותא ויודעים בודאי את סוף המעשה, שנגמר בכי טוב. כי „נתן להם אלכסנדרוס מקדון לבני־ישמעאל זמן שלשה ימים בכדי להשיב תשובה. בדקו ולא מצאו תשובה. נתבישו והניחו שדותיהם כשהן זרועות וכרמיהם כשהם נטועים וברחו".

הספור הזה קרום מאד. משעה שאומות־העולם עדיין היו מוכשרות להתבייש. וכשבאו אז בני־ישמעאל לדון עם ישראל אמרו להם"ה : שלנו ו ש ל כ ם, ועכשיו בהיסתוריה החדשה, בימי ה„דוד יעקיל" באים בני־חמור וטוענים : רק ש ל נ ו...

הן יודעים אתם את המעשה באיש אחד שרכב על חמורו, בא אליו חברו ואמר : הרכיבני־נא על ח מ ו ר ך ורכב עמו. לאחר שעה קלה אמר לו חברו : אכן חמור טוב הוא ח מ ו ר נ ו וכעבר עוד רגעים אחדים הוסיף ואמר לבעל־החמור רד מעל ה מ ו ר ו !

וכפי הנראה, היו ימים טובים ותקופות מאושרות בדברי ימינו שבהם נשפטו אומות העולם עם ב"י — ויצאו חייבות. ואולם זה היה כנראה בזמן שלא היה לנו עוד „בית לאומי" בא"י, ואלכסנדרוס מוקדון לא מסר את עניני בני־ישראל לשלשה פקידים גבוהים כ„עשרת־השבטים" שלפי דבריהם אינם בני־סמך בכל מה שנוגע לתביעות היק"א ויודעים בכ"ז לעשות רשימות אחרות של רכושו ורב עשרו של מוחמד עיסא בעתלית : 3 רוטל בצלים ושומים, 24 אבטיחים רסרבים, מאה עזים גנובות ושבע פרות רזות מהלוכו של פרעה...

בימים ההם שעריין לא זכינו להכרות בלפור, יכל היה אפילו הדיוט משלנו, איזה גביהה בן פסיסא לנצח את בני־ישמעאל ולהכריח אותם לעזב את שדותיהם הזרועות ואת כרמיהם, ומכש"כ את בצותיהם המפורחות ליבוש...

אכן, בצות רבות ישנן ליבש אצלנו לא רק בעמק אלא גם בהר, והחלה בעתלית נהיה נחיץ מאד לא רק כדי לזרות על זכויותם של האמירים הערבים הבודחים מבתי האסורים שלנו, אלא גם על חברי הועדה „הקו"ד של עתלית...

ותלמידי מיפו כותב לי כי חרד העיריה ד"ר ש—ק הציע לשנות את השם „עיריה", מחמת שהיא בלשון נקבה . . . . כשאנכי לעצמי, תנני מסכים בכל לבי לדעתו של הד"ר הנכבד המתנגד (בנראה, מחמת „מזרחיותו") לזכויות הנקבות וע"כ אני מציע לקרא מעכשיו במקום „עיריה", את השם „ע י ר", בפתח תחת העין ובלשון זכר דוקא...

וזה לעומת זה עשה הבורא...

אחות „המזרחי" מרת ע. פ. הציעה לפני ועידת־הפועלים ביפו לבלי להשתתף בבחירות המועצה המתוקקת מפני שלא ניתנו זכויות לנשים בבחירות אלו.

יש ידיעות שהועה"פ של הכנסיה הערבית החליטה להזמין את הסופראן'יסטית הזאת, לעבודה משותפת עמם בהתנגדות לבחירות, ובשכר זה הסכימו לתת מצדם כל הזכויות לנשים עבריות...

ויש אומרים כי סניף אגודת הנשים לשווי־זכויות ביפו הציע לשנות את השם „תל אביב" (תל־אביב קרי) לשם „תל־אמו", בלשון נקבה...

ומיימין במות, בנהוג :

בקראי את דברי האזכרה ביפו על המנוח היקר א. ד. גורדון ז"ל זכרתי מעשה קטן ואופיי שהיה בדגנית לפני שנתים בערך.

יוליום סימון בא אז לבקר את דגניה בלוית האגרונום ווילקנסקי. והאחרון הציג לפני האורח את חזקו גורדון שחזר בשעה זו מעבודתו בשדה, עיף ויגע.

פתח סימון בגרמנית :

כן, כן, זוכר הנני כי עוד לפני ע ש ר שנים נפגשנו פה בדגניה. ועצת לו גורדון : כן, כן, גם אז לא ידעת עברית וגם עכשיו אינך יודע עברית !

הראה סימון על ראשו ואמר : „הראש ! הראש !". דפק גורדון על לבו ואמר : „הלב ! הלב !"....

עז מזרח